

Анотація вибіркової навчальної дисципліни
Політична міфологія

назва навчальної дисципліни

Шифр навчальної дисципліни	ВД.ФКС 34
Загальна кількість кредитів	3
Короткий опис змісту дисципліни	<p>Тема 1. Міф: сутність, витоки, генеза. Концептуальні підходи до міфологічної проблематики. Сутнісні особливості міфу і міфології як соціальних явищ. Міфологічні ідеї, міфи, міфологія — наріжний камінь культури. Функції, класифікація та генеза міфів. Міфи за тематикою і змістом: космологічні (походження (утворення), будова світу; антропogонічні (походження людини); тотемічні (уява про походження окремих племен від певних тварин); теогонічні (походження богів); календарні (пов'язані з річними циклами природи, зміною пір року, характером господарської діяльності); есхатологічні (про потойбічний світ і передбачення майбутнього); історичні або культово-біографічні (про життєві випробування, діяльність окремих героїв, особистостей).</p> <p>Тема 2. Джерела та базові засади міфів і міфології. Колективне несвідоме та архетипи як основа міфологічного світосприйняття. Міфологічне світосприйняття безпосередньо пов'язане з несвідомим як невід'ємною складовою людської психіки, що знаходиться фактично поза людським контролем, та відповідними архетипами, тобто первісними і початковими формами будь чого. Міфи формують відповідну міфологічну уяву людини. В основі такої уяви завжди знаходиться своєрідний акт віри. В основі символіки творчості, ритуалів, міфів, казок, переказів, комплексів, сновидінь лежать саме архетипи. Психологічні, соціальні та релігійні витоки політичних міфів: специфічне і</p>

особливе. Раціональне осмислення сутності міфів. Міфологічне осмислення людиною духовного і практичного досвіду. міфологічні компоненти найбільш розвинених релігійних систем: буддизму, іудаїзму, християнства, ісламу та інших та міфологічні (в самому загальному значенні цього слова) елементи культур (насамперед масової культури) та ідеологій.

Тема 3. Політичні міфи і їх роль у формуванні свідомості мас. Політичні міфи як соціальний феномен та їх типологізація. Термін «політичний» стосовно міфу використовується у значеннях як такий, що: а) належить до сфер громадської організації, вивчається політологією, має відношення до функцій уряду, громадського самоуправління, до питань політичної поведінки, теорії держави, міжнародних відносин; б) описує інші галузі громадської діяльності: економіку, законотворчість, релігію, освіту, мистецтво, національну політику; в) означає екскурс в історію вищеперерахованих питань. Структура та функції політичного міфу. Політичний міф, як і архаїчний, характеризується великим набором компонентів: картиною світу у вигляді міфологізованої концепції соціальної істини (основами справедливості), точкою у часі, пов'язаною з витоком національної історії та культури, моментом їх найвищого прославлення чи тяжкої травми (аналог переживання ініціації у містичному ритуалі — вибрана слава чи травма), образом майбутнього (яке розуміється як повернення до витоків «золотого віку») і глибокою опозицією «ми — вони» (аналог міфічної пропозиції Добра і Зла). Політичні міфи в індивідуальній, масовій свідомості та в ідеологічній діяльності.

Тема 4. Технології і механізми створення та зміни політичних міфів. Особливості створення політичних міфів. Мало створити політичний міф, потрібно його ще й ввести у масову свідомість, подбати про те, щоб він проіснував (протримався) у такій свідомості якомога більше часу. Таке існування або актуалізація політичного міфу може відбуватися лише за умови, якщо конкретні дії

творців міфу відповідають певним принципам. Поширеною технологією створення міфу є введення міфосюжету, який добудовує “картину світу”, пояснює історію, і таким чином звільняє людину від необхідності тримати в голові велику кількість інформації чи породжує інтерес до певного виду інформації. Міф закріплюється в ритуалі. Тобто ритуал забезпечує міфові відповідну тривалість життя. Сприйняттю політичного міфу масовою свідомістю людей головним чином сприяє його певна простота. У сучасній масовій політичній свідомості реальні соціальні та етнічні проблеми, що мають місце в суспільстві, замінюються спрощеними уявленнями про вічну боротьбу двох міфологізованих спільностей. Будь-який політичний міф одночасно можна розглядати з двох боків: міфічного і реалістичного. Живильною основою політичних міфів є політичні настанови і стереотипи. Важливими елементами політичних міфів є політичні символи. Технології руйнування політичних міфів. Для боротьби з політичними міфами суперників існують певні технології їх руйнування. Найефективніші з них – контрміф, розвінчування міфу та інформаційні методи.

Тема 5. Політичні міфи ХХ століття. Найбільші і найгучніші політичні міфи виникли і сформувалися впродовж ХХ – на початку ХХІ ст. Поясненням цього, з-поміж багатьох причин, є надто гострі суперечності між бажаним, уявним, очікуваним та реальним розвитком людства. Тобто багато з бажаного, очікуваного, прогнозованого не відбулося, а навпаки – маємо протилежне. Незбіг бажаного й реального виявилось у формі величезних трагедій, що призвело до загибелі мільйонів головним чином ні в чому не винних людей, скалічило шляхи розвитку цілих народів і держав. Нині по-справжньому оцінити сутність і наслідки тих політичних міфів — катастроф ХХ–ХХІ ст. — певною мірою означає запобігти, унеможливити їх існування в житті нинішнього та майбутніх поколінь. Міф про «Великий жовтень» та «світову революцію». Міф про поліетнічність України і проблеми національних меншин. Міф про поліетнічність України вкрай потрібний і вигідний саме як інструмент

політичного тиску окремих національних меншин передусім не на інші меншини, а на титульну націю України – український етнос, від назви якого і має назву наша держава. Міф про глобалізацію як безвихідь людства. Глобалізацію поділяють на фінансово-економічну, технологічну, політичну, культурну, ідеологічну, духовну, хоча це набагато складніший і динамічніший процес. Щоб усвідомити це, потрібно насамперед нагадати, що такі загальні глобальні проблеми людства, як запобігання світовій термоядерній війні, зменшення розриву в рівні соціально-економічного розвитку між окремими країнами, усунення голоду, жебрацтва, неграмотності, запобігання катастрофам, екологічним бідам, забезпечення людей найрізноманітнішими ресурсами життя, джерелами енергії тощо не обходять стороною жодної країни, жодної людини. Міф про «український буржуазний націоналізм».

Тема 6. Політичний міф як інструмент масової дезінформації населення. Діяльність мас не є спонтанною, штучно організованою. Для такої діяльності маси мають бути підготовленими, відповідним чином згуртованими і консолідованими. При цьому істотного значення набувають так звані «несвідомі механізми людського сприйняття». Справа в тому, що маси головним чином характеризуються і діють не в результаті наявності спільного інтересу, а скоріше під впливом відповідного емоційного стану, який і згуртовує людей для спільних дій. Масу треба не лише заповнити ідеєю. Як певна соціальна спільнота вона характеризується не стільки єдністю інтересів, скільки єдністю відповідного емоційного стану, який і може зводити до купи представників найрізноманітніших прошарків суспільства. Тільки лідер чи соціально, політично активна група, які ведуть масу, можуть повідомляти їй щось більше, ніж емоції, а саме: уявлення про об'єднувальні й значущі цінності, ідеї, інтереси, про ті організаційні начала, які підкріплюють рух до загальної мети. Природно, що за наявності такого феномена, як маса, існує і масова свідомість, яка характеризується певними закономірностями

стосовно зародження і виявів. Фактично логіка політичного міфу полягає в тому, щоб визначити причинний зв'язок, що заперечений внаслідок соціальної кризи, перенести його у сферу міфічних образів, де може бути знайдено новий причинний зв'язок, і потім знову перенесено його в політичну реальність. Таким чином, політичний міф несе в собі своєрідну пошукову логіку, яка діє у разі відсутності повноти вихідних даних.

Тема 7. Російські міфи про Україну та її минуле.
Кремлівський пропагандистський апарат заточений на те, аби постійно вкидати в інформаційний простір все нові фейки й варіанти тлумачення розвитку подій. На вигадування все нових конспіративних версій та теорій змов. Існує набір міфологем, котрі російські медіа артикулюють постійно та методично. Їх переважно використовують, коли потрібно знищити супротивника, показати його слабкість, віднайти від нього партнерів. Поміж сотень інших міфів та фейків, котрі стосуються України, варто виокремити п'ять ключових тем-послань, які намагаються розігнати російські медіа в світовому інформаційному просторі. Міф № 1: «Україна – failed state». Росія вже не перший рік намагається довести світові, що Україна – держава, котра не відбулася. Мовляв, її поява на карті світу – геополітичне непорозуміння, пов'язане із розпадом СРСР. Ця теза активно розганялася під час Майдану. Вона також стала одним із виправдань Кремля, чому було здійснено анексію Криму. Міф № 2: «Україна – сфера інтересів Росії». Російська влада своїми мріями та діями спрямована в минуле. Тому її пропаганда часто ґрунтується постулатами із совкового періоду. Здається, так Кремль сподівається повернути тогочасний порядок денний. Міф № 3: «В Україні триває громадянська війна». Кремль всіляко намагається подати те, що відбувається на Донбасі, як громадянську війну. Мовляв, це внутрішній конфлікт України. Міф № 4: «В Україні при владі ультраправі». Ще задовго до початку анексії Криму та війни за Донбас Росія намагалася нав'язати світові образ України як сповідниці нацизму. Це при тому, що українці чи не

	<p><i>найзапекліше вели боротьбу проти гітлеризму, причому кількома фронтами. Міф № 5: «В Україні порушують права російськомовних». За кремлівською легендою Майдан та втеча Януковича начебто могли створити величезну небезпеку для росіян та російськомовних в Україні, тому Путін вдався до анексії Криму й спробував створити Новоросію. Кількість міфів, що створюють підґрунтя для загарбницької війни та виправдовують приєднання чужих територій, насправді вражає. До них можна зарахувати: уявлення про Херсонес як місце хрещення Русі, розмиття кордонів між поняттями Русь та Росія, міф про можливість одноосібної перемоги Росії у Другій світовій, відсталість України до її входження до СРСР (варіант тези про те, що всіма досягненнями Україна завдячує Росії) та багато інших.</i></p>
<p>Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p><i>Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Здатність працювати як автономно, так і в команді. Здатність працювати в міжнародному контексті. Здатність здійснювати організаційноуправлінську діяльність в галузі освіти (фізична культура) та суміжних областях Здатність задовольняти особистісні потреби дитини в процесі фізкультурної діяльності та досягти індивідуалізації навчання. Здатність реалізації принципу розвиваючого навчання, забезпечення гнучкості та можливості до нововведень Здатність аналізувати та проектувати на сучасному рівні освітній процес, науководослідну, організаційно-управлінську, спортивну, фізкультурно-оздоровчу діяльність, у тому числі в умовах інклюзивної освіти. Здатність здійснювати професійну та особистісну самоосвіту, проектувати подальші освітні маршрути і професійну кар'єру.</i></p>
<p>Передумови, що мають бути виконані здобувачами вищої освіти для обрання навчальної дисципліни</p>	<p><i>успішне опанування такими навчальними дисциплінами: на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Історія України».</i></p>

Назва кафедри, що викладає навчальну дисципліни	<i>соціально-гуманітарних дисциплін</i>
ПІБ науково-педагогічного працівника, який викладає навчальну дисципліну	Козьма Василь Васильович
Рішення Науково-методичної ради університету про включення навчальної дисципліни до каталогу вибіркових дисциплін	Протокол № 2 від 25.04.2023 р.